

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ПРИЙОМІВ І МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

© 2014 СИНЬКЕВИЧ Н. І., ВАСИЛИШИН Т. М.

УДК 658.1

Синькевич Н. І., Васишлин Т. М. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання

У сучасній літературі науковцями описано велике різноманіття прийомів і методів фінансового аналізу суб'єктів господарювання, які мають свої особливості. На даний час різними українськими відомствами та міністерствами надається значна кількість методичних рекомендацій щодо фінансового аналізу за спеціалізованими напрямками. Тому актуальним є подальше дослідження наявних прийомів і методів оцінки фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Метою написання даної статті є виділення їх переваг і недоліків, враховуючи особливості кожного з них. У ході наукового дослідження проаналізовано основні прийоми фінансового аналізу, а саме: горизонтальний (часовий), вертикальний (структурний), трендовий, аналіз відносних показників, порівняльний, факторний аналіз. Здійснено аналіз формалізованих і неформалізованих методів, які найчастіше виділяють у фінансовому аналізі, а також їх підвидів. Подальші дослідження в цьому напрямку будуть спрямовані на побудову класифікації прийомів, методів і моделей фінансового аналізу, а також підбір методів для проведення комплексного фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: фінансовий аналіз, прийоми, методи аналізу, фінансовий стан, фінансова діяльність.

Бібл.: 12.

Синькевич Надія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і контролю, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (вул. Руська, 56, Тернопіль, 46001, Україна)

E-mail: nadya.synkevych@gmail.com

Васишлин Тетяна Михайлівна – аспірантка, кафедра фінансів, обліку і контролю, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (вул. Руська, 56, Тернопіль, 46001, Україна)

E-mail: vasylyshyn_t@mail.ru

УДК 658.1

Синькевич Н. И., Васишлин Т. М. Анализ имеющихся приемов и методов финансового анализа деятельности субъектов хозяйствования

В современной литературе учеными описано большое разнообразие приемов и методов финансового анализа субъектов хозяйствования, которые имеют свои особенности. В настоящее время различными украинскими ведомствами и министерствами предоставляется значительное количество методических рекомендаций относительно финансового анализа по специализированным направлениям. Поэтому актуальным является дальнейшее исследование имеющихся приемов и методов оценки финансовой деятельности субъектов хозяйствования. Целью написания данной статьи является выделение их преимуществ и недостатков, учитывая особенности каждого из них. В ходе научного исследования проанализированы основные приемы финансового анализа, а именно: горизонтальный (временной), вертикальный (структурный), трендовый, анализ относительных показателей, сравнительный, факторный анализ. Выполнен анализ формализованных и неформализованных методов, которые чаще всего выделяют в финансовом анализе, а также их подвидов. Дальнейшие исследования в этом направлении будут направлены на построение классификации приемов, методов и моделей финансового анализа, а также подбор методов для проведения комплексного финансового анализа деятельности субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: финансовый анализ, приемы, методы анализа, финансовое состояние, финансовая деятельность.

Библ.: 12.

Синькевич Надежда Ивановна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, учета и контроля, Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя (ул. Русская, 56, Тернополь, 46001, Украина)

E-mail: nadya.synkevych@gmail.com

Васишлин Татьяна Михайловна – аспирант, кафедра финансов, учета и контроля, Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя (ул. Русская, 56, Тернополь, 46001, Украина)

E-mail: vasylyshyn_t@mail.ru

UDC 658.1

Synkevych Nadiya I., Vasylyshyn Tetiana M. Analysis of Existing Techniques and Methods of Financial Analysis of Activity of Economic Subjects

Modern scientists describe a big variety of techniques and methods of financial analysis of economic subjects, which have their specific features. Today, various Ukrainian departments and ministries provide a big number of methodical recommendations with respect to financial analysis by specialised directions. That is why, further study of the existing techniques and methods of assessment of financial activity of economic subjects is topical. The goal of the article is marking out their advantages and shortcomings with consideration of specific features of each of them. In the course of the scientific study the article analyses basic techniques of financial analysis, namely: horizontal (time), vertical (structural), trend, analysis of relative indicators, comparative and factor analysis. The article analyses formalised and non-formalised methods, which are specified in the financial analysis most often, and also their sub-types. Further studies in this direction would be directed at development of classification of techniques, methods and models of financial analysis and also selection of methods for conducting a complex financial analysis of activity of economic subjects.

Key words: financial analysis, techniques, methods of analysis, financial state, financial activity.

Bibl.: 12.

Synkevych Nadiya I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance, Accounting and Control, Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (Ruska str., 56, Ternopil, 46001, Ukraine)

E-mail: nadya.synkevych@gmail.com

Vasylyshyn Tetiana M. – Postgraduate Student, Department of Finance, Accounting and Control, Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (Ruska str., 56, Ternopil, 46001, Ukraine)

E-mail: vasylyshyn_t@mail.ru

Майже вся теорія по здійсненню фінансового аналізу, яку використовують на практиці в нашій країні, базується на зарубіжних джерелах. Це пояснюється тим, що дана теорія пройшла десятилітню перевірку практикою управління підприємствами за кордоном, а також тим, що розвиток фінансового аналізу в Україні почався значно пізніше ніж у передових країнах світу. Досі існує проблема адаптації закордонної теорії до умов господарювання України.

У сфері фінансового менеджменту результати фінансового аналізу суб'єктів господарювання виступають інформаційною базою для розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень. Тому одним з найважливіших інструментів фінансової діяльності підприємств є саме фінансовий аналіз. Достовірність інформаційної бази, коректність здійснених аналітичних розрахунків, а також надання відповідних висновків є необхідною передумовою для уникнення нестійкого фінансового стану та забезпечення стабільного розвитку господарюючого суб'єкта. На даний час різними українськими відомствами та міністерствами надається значна кількість різноманітних методик фінансового аналізу за спеціалізованими напрямками. Тому актуальним є подальше дослідження наявних методичних рекомендацій щодо оцінки фінансового стану та виокремлення їх переваг та недоліків.

Проблематика даного питання досить широко розвинута у вітчизняній та закордонній літературі. Значна увага питанням прийомів і методів фінансового аналізу приділена у роботах таких вчених: Николаєвої Т. П., Шеремет О. О., Купалової Г. І., Бойчик І. М., Тігової Т. М., Селіверстової Л. С., Прощук Т. Б., Гушко С. В., Шайкан А. В., Остап'юк Н. А. [2 – 8].

Метою статті є вивчення та аналіз існуючих прийомів і методів, які використовуються у фінансовому аналізі діяльності суб'єктів господарювання, та визначення їх особливостей, переваг і недоліків.

Наведемо популярні визначення поняття «метод»:

- ★ метод (від грец. μέθοδος – шлях дослідження, спосіб пізнання) вживається у значенні способу пізнання дійсності і її відтворення в мисленні [1];
- ★ метод – це прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо).

Згідно з марксистською філософією науковими методами є лише ті, котрі базуються на зображенні об'єктивних законів світу й враховують особливості предмета дослідження, відтворені у свідомості.

Метод фінансового аналізу – це системне, комплексне дослідження, взаємопов'язане визначення інформації фінансового характеру з метою її об'єктивної оцінки, виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та забезпечення необхідною інформацією для прийняття оптимальних рішень з управління ними [2, с. 12].

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства [3]. Специфіка методів фінансового аналізу полягає у використанні групи показників, які дають всеосяжне уявлення про діяльність досліджуваного об'єкта, визначають причини їх зміни, встановлюють та вимірюють силу взаємозв'язку між ними.

Фінансовий аналіз сьогодення, як і будь-який інший напрямок науки, внаслідок посилення впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємств, перебуває у постійному розвитку. Під час цього процесу традиційні методи

аналізу вдосконалюються, виникають нові напрями досліджень, у розрізі яких створюються нові методи фінансового аналізу, які кардинально відрізняються від вже існуючих класичних. Основною метою фінансового аналізу поступово стає обґрунтування управлінських рішень, визначення напрямків вкладення капіталу та оцінки ефективності цих вкладень, а контролююча функція послаблює свої позиції.

Багато авторів представляють різні класифікації методів фінансового аналізу. Шеремет О. О. зазначає: «У фінансовому аналізі використовують такі спеціальні прийоми: порівняння; групування та узагальнення; розрахунок коефіцієнтів; розчленування загальних показників; розрахунок середніх та відносних показників; балансове зіставлення; розрахунок рядів динаміки; графічне зображення величин, що аналізуються; ланцюгові підстановки; індекси; економіко-математичні методи.» [2, с. 13].

Для аналізу фінансової звітності аналітики використовують інструменти та методи аналізу даних фінансових документів з метою встановлення зв'язків між показниками, потрібними для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Враховуючи практику фінансового аналізу, виділяють шість основних прийомів аналізу фінансової звітності [4]:

- 1) горизонтальний, або часовий аналіз (ґрунтується на порівнянні кожної позиції звітності з попереднім періодом);
- 2) вертикальний, або структурний аналіз (визначення структури фінансових показників);
- 3) трендовий аналіз (порівняння кожної позиції звітності із попередніми періодами і визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки зміни показників);
- 4) аналіз відносних показників (розрахунок числових відношень різних форм звітності, визначення взаємозв'язків між показниками);
- 5) порівняльний аналіз (порівняння показників підприємства із показниками його дочірніх підприємств і підприємств конкурентів);
- 6) факторний аналіз (аналіз впливу окремих факторів на результативний показник).

Федоренко В. Г. додає ще сьомий метод – кореляційний аналіз, який використовують тоді, коли зв'язок між явищами прихований різними другорядними величинами, внаслідок чого неможливо безпосередньо встановити залежність цього явища від факторів.

Горизонтальний аналіз ґрунтується на розрахунках абсолютної зміни досліджуваного показника, оцінці темпу росту та приросту цього показника. Темпи приросту обчислюють, щоб оцінити, на скільки відсотків змінилось значення показника у звітному періоді порівняно з попереднім періодом.

Вертикальний аналіз дозволяє проглянути співвідношення між власним і залученим капіталом, а також структуру його елементів, оборотними і необоротними активами. За допомогою цього методу аналізу можна оцінити питому вагу кожного елемента структури.

При побудові аналітичних таблиць горизонтальний і вертикальний аналіз можуть використовуватись одночасно, це пояснюється тим, що вони є доповненням один одного.

Високий рівень інфляції обмежує можливості проведення горизонтального та вертикального аналізу. Через те, що різні групи активів по-різному відчують вплив інфляції, спотворюються результати порівняння даних статей балансу при горизонтальному аналізі. Оцінка вартості основних

засобів на основі принципу історичної вартості не встигає врахувати зміни їх вартості під впливом інфляції. Запропонована державою індексація основних засобів за допомогою використання групи певних коефіцієнтів дозволяє збільшити вартість основних засобів, зазначену у балансі. Проте реальні рівні інфляції ці коефіцієнти не можуть врахувати. Результати вертикального аналізу також будуть некоректними через диспропорцію в структурі активів підприємства.

Для усунення впливу інфляції на результати горизонтального і вертикального аналізу пропонуються такі три підходи:

- ✦ перерахунок балансових даних з урахуванням різних індексів зміни цін для різних видів ресурсів;
- ✦ перерахунок балансових даних з урахуванням єдиного індексу інфляції для різних видів ресурсів;
- ✦ перерахунок всіх статей балансу для кожного моменту часу в тверду валюту по біржовому курсу на дату складання балансу [5, с. 10 – 11].

Трендовий аналіз є базою для прогнозного аналізу, за його допомогою розраховують можливі значення досліджуваних показників у короткостроковому чи довгостроковому майбутньому періоді. На основі цього аналізу визначають тренд (основну тенденцію динаміки показників, без врахування впливу особливих індивідуальних окремих періодів). За допомогою використання визначеного тренду робиться екстраполяція найбільш важливих фінансових показників на прогнозний період.

Те, що форми подання вихідних даних підприємства є стандартизованими, необхідними та доцільними у застосуванні будуть аналітичні коефіцієнти з метою мінімізації впливу інфляції, порівняння показників підприємств однієї галузі, а також деяких показників підприємств різних галузей, створює можливість розрахунку узагальнюючого показника, а на його основі побудови рейтингових таблиць.

Найбільш поширеними коефіцієнтами оцінки фінансового стану підприємства є: коефіцієнти майнового стану, коефіцієнти ліквідності та платоспроможності, коефіцієнти фінансової стійкості, коефіцієнти оборотності активів, коефіцієнти прибутковості підприємства.

Різні автори спираються на використання різного набору показників у коефіцієнтному методі. До недоліків методу відносних показників слід віднести: відсутність нормативних значень деяких коефіцієнтів, важкість коректної оцінки зміни фінансових коефіцієнтів у динаміці, оскільки значення чисельника та знаменника із використаних формул змінюється під впливом часових факторів.

Порівняльний аналіз використовується при співставленні як показників по структурних підрозділах середині підприємства, так і з показниками аналогічних підприємств-конкурентів.

Факторний аналіз використовує детерміновані чи стохастичні прийоми досліджень і може бути прямим і зворотнім. При прямому факторному аналізі результативний показник розкладається на окремі елементи (фактори), а при зворотному – окремі фактори об'єднуються між собою в один загальний результативний показник. Сучасний факторний аналіз створює можливість зменшення кількості узагальнених факторів на основі вихідних факторних ознак, кожен з яких представляє собою комбінацію вихідних ознак.

Остап'юк Н. А. у праці [6] аналізує найбільш поширені методи та моделі, які використовуються для аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства, а саме: го-

ризонтальний, вертикальний, факторний, трендовий, порівняльний, коефіцієнтний, економіко-статистичний, маржинальний, стохастичний, функціонально-вартісний аналізи. Автор доводить, що при проведенні аналізу фінансового стану підприємств аналітики частіше всього звертаються до горизонтального, вертикального та коефіцієнтного фінансового аналізу (84,6%). Найменш застосованими прийомами фінансового аналізу, на основі цього дослідження, є економіко-математичні та функціонально-вартісні прийоми (7,7%). У аналізі фінансової звітності основними прийомами є: горизонтальний, вертикальний, трендовий та факторний.

Найчастіше в науковій літературі зустрічається поділ методів фінансового аналізу на: формалізовані та неформалізовані.

Формалізовані методи аналізу базуються на досить жорстко формалізованих аналітичних залежностях між показниками. До них відносять: метод дисконтування, логарифмічний метод, метод ланцюгових підстановок, метод арифметичних різниць, диференційний метод, метод відсоткових чисел, метод простих і складних відсотків, інтегральний та балансовий метод.

Неформалізовані методи аналізу не використовують жорсткі аналітичні залежності, а базуються на дослідженнях за допомогою логіки, інтуїції, певних знань, досвіду експерта, тому їм характерний певний суб'єктивізм. До них відносять: морфологічний метод, порівняльний метод, метод експертних оцінок та сценаріїв, побудова системи фінансових показників та побудова аналітичних таблиць. Ці методи застосовують в основному для прогнозування стану об'єкта на перспективу в умовах неповної використаної інформації, неможливості обліку всіх чинників, спрощеної уяви про явища економічної дійсності, тобто в умовах часткової або повної невизначеності. Невизначеність присутня через відсутність точної інформації про подальший напрямок розвитку чи про ймовірність здійснення конкретних дій у майбутньому.

У фінансовому аналізі використовують кількісні та якісні методи аналізу.

Кількісні методи фінансового аналізу поділяються на: статистичні, бухгалтерські, економіко-математичні [7, с. 205].

До статистичних методів слід віднести: спостереження, абсолютні і відносні показники, середні величини, порівняння, групування, графіки та таблиці, деталізація, елімінування, ряди динаміки, кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, метод головних компонентів, індексний метод. Бухгалтерськими методами вважають метод подвійного запису, балансовий метод та інші. Економіко-математичні методи базуються на використанні елементарної математики, математичного аналізу, математичної статистики, економічні методи, методи математичного програмування, методи економічної кібернетики.

Основу якісних методів фінансового аналізу становлять евристичні методи, вони дозволяють зробити висновки про рівень ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності підприємства та його інвестиційний потенціал.

Евристичні методи фінансового аналізу – це спеціальні методи аналізу, у яких важливу роль відіграють досвід, інтуїція, творче мислення того, хто здійснює аналіз. Евристичні методи, у свою чергу, поділяються на експертні та психологічні. Експертні методи є комплексом логічних і математичних прийомів і процедур дослідження, у результаті яких від фахівців-експертів одержують інформацію,

необхідну для прийняття зважених раціональних управлінських рішень. Психологічні методи – сукупність правил і процедур, які забезпечують розв'язання проблем і вирішення творчих завдань [8].

У фінансовому аналізі можуть застосовуватись найрізноманітніші способи, прийоми, методи аналізу, а їх кількість і сфера використання залежить від обраної суб'єктами мети фінансового аналізу.

Сукупність визначених способів, прийомів і методів фінансового аналізу становитимуть його методіку здійснення. «Стандартні» та часто використовуванні на практиці методіки, затвердженні Міністерством фінансів [9], Фондом державного майна України, Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій [10], Державною податковою адміністрацією України [11], Міністерством економіки України [12] тощо, рекомендують різні показники та різні способи їх розрахунку. Більшість відомих методик здійснення фінансового аналізу мають універсальний характер незалежно від галузі підприємства, що аналізується, що, на нашу думку, є неправильним. Одні й ті ж системи показників не можуть достовірно відобразити фінансовий стан підприємств машинобудівної галузі та харчових підприємств чи підприємств сільськогосподарської галузі. Це потрібно врахувати в подальшому вдосконаленні фінансового аналізу.

У жодній із розглянутих методик немає єдиного інтегрального показника, на основі значення якого можна було б сформулювати однозначний висновок про стабільність фінансового стану підприємства та можливість виникнення банкрутства.

Однією з переваг інтегрального методу є можливість, при виникненні необхідності, включення додаткових коефіцієнтів до інтегрального показника, що доповнить створену систему. Суттєвим недоліком цього методу є те, що точно і повноцінно врахувати частковий вплив кожного з параметрів на інтегральний показник досить важко. Оскільки, основою даного методу є обчислення коефіцієнтів, то він є трудомістким та з усіма недоліками присутніми у коефіцієнтному методі.

Для характеристики стану підприємств загалом користуються спеціальними узагальнюючими показниками, в основі їх оцінки лежать методи дискримінантного аналізу. Вони широко застосовуються закордонними аналітиками для прогнозування імовірності банкрутства. Прикладами є: модель Альтмана, модель Таффлера і Тісшоу, модель Ліса, модель Спрінгейта, модель Чессера, універсальна дискримінаційна функція. Оскільки досліджуване підприємство за класичною ймовірністю характеризується в певній загальній сукупності, а не окремо, то основним недоліком імовірнісних методів є те, що при аналізі цього об'єкта необхідно обґрунтувати його приналежності певній групі.

За допомогою матричних методів можна здійснити більш ґрунтовний і комплексний фінансовий аналіз. Основними джерелами інформації для створення матричних таблиць виступає бухгалтерський «Баланс» і «Звіт про фінансові результати». Перевагою даних методів є зручність, тому що вони наочно та доступно реалізуються. До недоліків віднесемо те, що застосування середніх значень дещо зменшує точність отриманих результатів, оскільки позитивні значення показників перекривають негативні значення деяких показників, також при оцінюванні за допомогою матричних методів не беруться до уваги особливості галузевої приналежності підприємств.

Рейтингові методи посіли особливе місце серед методів фінансового аналізу діяльності підприємств. Вони використовуються для виявлення значущості досліджуваного підприємства серед інших господарських одиниць, тобто для визначення його місця серед конкурентів, дозволяє обрати постачальників, покупців, банки та інші. Оцінка за допомогою цих методів є відкритою, оскільки базується на використанні фінансової звітності, що створює умови для проведення аналізу змін у фінансовому стані суб'єкта господарювання та оцінювання його кінцевих результатів усіма контрагентами.

Ринкова економіка передбачає застосування саме рейтингових методів, оскільки кожне самостійне підприємство старається покращити усі свої показники діяльності для того, щоб стати чи втримати місце лідера у галузі його діяльності. Цей метод полягає в порівнянні фінансових показників досліджуваного підприємства з фінансовими показниками визначеного підприємства-еталона. Рейтингові методи дають змогу оцінити фінансовий стан підприємства не тільки в поточному періоді, але і його фінансовим можливостям на перспективу.

Зараз широко застосованим є безбитковий метод, його ще називають методом розрахунку точки критичного обсягу продажів. Точкою безбитковості підприємства є той обсяг реалізації продукції, при якому перекриваються усі витрати підприємства на випуск цього обсягу без одержання прибутків. Розмір запасу фінансової міцності виступає тут критерієм оцінки для фінансового аналізу. Даний метод потребує додаткових досліджень, оскільки не може оцінити конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкову та ділову активність.

ВИСНОВКИ

Отже, у результаті проведеного дослідження наявних прийомів і методів фінансового аналізу підприємств визначено їх переваги та недоліки. Основними прийомами фінансового аналізу є: горизонтальний (часовий) аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників, порівняльний, факторний аналіз. Найчастіше методи фінансового аналізу поділяються на формалізовані і неформалізовані. Незважаючи на те, що існує значна теоретична база щодо цього питання, проте створюються нові та вдосконалюються вже існуючі прийоми та методи, які використовуються у фінансовому аналізі. Від правильно обраних прийомів і методів аналізу залежить його результат, а також це впливає на ефективність дослідження фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Подальші дослідження будуть спрямовані на систематизацію прийомів, методів і моделей фінансового аналізу у вигляді класифікації їх видів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. – 2-е вид., випр. і доп. – Київ : Головна редакція «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1985. – 966 с.
2. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / О. О. Шеремет. – К., 2005. – 196 с.
3. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. М. Бойчик. – 2-е вид., доп., перероб. – К. : Атіка, 2007. – 528 с.
4. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності : навч. посіб. / Т. М. Тігова, Л. С. Селіверстова, Т. Б. Процюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 268 с.

5. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / С. В. Гушко, А. В. Шайкан, Н. П. Шайкан, О. А. Гушко. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Кривий Ріг : Чернявський Д. О., 2011. – 174 с.

6. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємств в умовах інфляції / Н. А. Остап'юк // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 1 (155). – С. 127 – 129.

7. Николаева Т. П. Финансы предприятий : учебно-методический комплекс / Т. П. Николаева. – М. : Изд. центр ЕАОИ. 2008. – 311 с.

8. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. – К. : Знання, 2008. – 639 с.

9. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Наказ Міністерства фінансів України Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. – № 49/121 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 7.

10. Методика інтеграційної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998. № 22 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13.

11. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117.

12. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дії з приховування банкрутства, затв. наказом Міністерства економіки України 17.01.2001 № 10 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2002.

REFERENCES

Boichyk, I. M. *Ekonomika pidpriemstva* [Business Economics]. Kyiv: Atika, 2007.

Hushko, S. V., Shaikan, A. V., and Shaikan, N. P. *Finansovy analiz* [Financial Analysis]. Kryvyi Rih: Cherniavskiy D. O., 2011.

Kupalova, H. I. *Teoriia ekonomichnoho analizu* [The theory of economic analysis]. Kyiv: Znannia, 2008.

[Legal Act of Ukraine] (2001).

[Legal Act of Ukraine] (1998).

[Legal Act of Ukraine] (2001).

“Metodychni rekomendatsii po analizu finansovo-hospodarskoho stanu pidpriemstv ta orhanizatsii” [Guidelines for the analysis of the financial condition of enterprises and organizations]. *Lyst Derzhavnoi podatkovoi administratsii Ukrainy vid 27.01.1998. №759/10/20-2117*, 1998.

Nikolaeva, T. P. *Finansy predpriiaty* [Finance companies]. Moscow: EAOI, 2008.

Ostap'iuk, N. A. “Metodyka otsinky finansovoho stanu pidpriemstv v umovakh inflatsii” [Methods of assessing financial performance in terms of inflation]. *Visnyk ZhDTU*, no. 1 (155) (2011): 127-129.

Sheremet, O. O. *Finansovy analiz* [Financial Analysis]. Kyiv, 2005.

Slovyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Kyiv: Ukrainska radianska entsyklopediia, 1985.

Tihova, T. M., Seliverstova, L. S., and Protsiuk, T. B. *Analiz finansovoi zvitnosti* [Analysis of the financial statements]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury, 2012.